76ste Jaargang — N° 44 Zaterdag 1 November 1930.

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel ..... fr. 1.00
Tusschen Allerlei- in Provincie nieuws ..... fr. 2.00
Doodbriefjes en doodsberichten ..... fr. 3.00
Kleine Aankondigingen :
Van 1 tot 4 regels ..... fr. 2.50
Elke regel meer ..... fr. 0.50
Voor meer dan één inlasseching, prijs volgens akkoord.

Alle aankondigingen en mededeelingen moeten ons toekomen voor Donderdag middag.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG.

BUREEL EN REDACTIE :
Drukkerij COLLEE
— (Naaml. Maatsch.) —
TONGEREN
Postcheks rekening n. 84855.
Telefoon 12

Abonnementprijs : fr. 12.50 per jaar.
Vooraf betaalbaar.
30 centiemen het nummer.

Alle toezendingen van geld, brieven en aankondigingen, moeten franco gedaan worden aan den uitgever.

Allerheiligen-Allerzielen.

Na den lastigen tijd van augsten komt de blijde dag van rusten, komt het geruste uur wijl men zich in het bezit ziet van 't getgeen men bedoelde in veel zorg en werk. De schuren vol, de tafel gedekt, kan men gerust den winter tegemoet zien. Na den lastigen tijd van werken en bidden, komt de blijde dag van beloning, van bevrijding, van uitrusting.

Aan de heerlijkheid die ons zal worden toegenbaard na dit kommervolle leven, wordt ons vandaag in de kerk in een blij Gaudeamus » herinnerd. Daardoor worden we ook bemoedigd, want men beloeft het dat te ontvelnzen : daaraan denken, aan het groote kon, aan het naderend geluk, geeft moed, kracht, geduld.

Allerheiligen ! De gedachtenis, de blijde herdenking van al degenen die heilig zijn, die in den hemel wonen, die God genieten.

Zie, zij die daarboven nu voor eenwig zalig zijn, leefden eens op de wereld, die vervemin goed was als de onze. Ze leefden tusschen het kwaad, ze leefden met hun zwak lichaam, met hun sterke driften, gelijk wij. Gevallen waren ze ook misschien, o, somtijds dieper, veel dieper dan wij, wie weet ? Ze hadden dezelfde plichten als wij. Ze beleden hetzelfde geloof, hadden dezelfde geboden.

Wat dus zij konden, vermogen wij ook ! En wat hun gevraagd werd voelen we ons ook opgelegd. Hun levensprogramma hebben we ook in ons eigen leven over te schrijven, in daden om te zetten. We moeten beleven wat de H. Schrift ergens noemt: « de wetenschap der Heiligen ».

* * *

Voor velen, helaas, is die wetenschap een spotwoord geworden. Nooit heeft de wetenschap zonder God zooveel verzonnen en opgeeischt als in dezen tijd om de menschen gelukkig te maken, en nooit zag men in de menschenzieken zoo'n onbeschrijfelijken honger naar blijdschap, naar wat werkelijk geluk.

Kijk rondom u : de steden, de dorpen, 't kwelt van openbare feestinstellingen en naar gelang ze aangroeien, groeit het getal der hopeloozen, der wanhopigen. In onze overbeschaafde landen moet men er, in groote steden, een speciale statistiek van zelfmoorden op nahouden.

Kijk rondom u : de mensch heeft alles wat hij begeert : brood en spelen als de oude Romeinen ; toonelavonden, kinema, danszalen, bars. Ziet die duizenden zich voortspoeden naar vermeende geluz... in den avond keeren zij huiverig terug, met de groote onmindige leemte van 't ongevonden geluk in hun menschenhart. De wereld ligt vol donkere vlekken van wanhoop, en onvoldaanheid en smart.

Wat ontbreekt die menschen ! de wijsheid der Heiligen die het leven moet richten naar God.

Er is een groote, onmindige leemte in het hart van die millioenen zwervers en die leemte is...God zelf. De materie drukt millioenen dood in het stof der aarde, zonder dat ze maar eens den glans der zon in hun oogen zien.

Laat ons volk opblikken naar den Hemel: geeft aan ons volk de « wetenschap der Heiligen » weer. Daarbuiten is, en voor enkeling en voor samenleving, geen redding mogelijk. Omdat men dit vergat, was er nooit zooveel haat, zooveel leugen, zooveel bedrog, zooveel nijd en zooveel kwelling in de harten der millioenen ontwortelden, dan vandaag.

* * *

Het Allerheiligste-gejubel der Kerk is plots verstomd. Bloemen en feestversieringen zijn weggenomen, rouwfloers bedekt altaar en wanden. Een doodsbaar met het zwarte lijkkleed is in 't hoogkoor geplaatst als een ernstig vermaan voor elken sterveling ; klagend galmt langs de gewelven het « Requiem » de droeve zang der tranen.

Menschen gaan naar den doodenakker waar zooveel wat hun lief was, werd weggeborgen in een koud graf. Een graf is als een altaar. Daar wordt zooveel geofferd in verborgen smart, daar wordt zooveel hartebloed vergoten door wreede scheiding. Tusschen de rijen van grafheuvels en kransen zoeken we de laatste rustplaats onzer duurbaren.

En oude herinneringen van liefde en toewijding stijgen op uit de diepe groeve, langzaam, evenals de mistige nevelen in deze Novemberdagen.

Och ! laten we die kruisen op onze kerkhoven niet armreikend treuren boven de gebroken levens onzer geliefden. Storten we een vurig gebed tot lafenis hunner ziel.

In de middeleeuwen was de zorg der kerkhoven toevertrouwd aan een eerlijk man die men noemde de « doodenwachter ». Zijn huisje paalde aan den doodenakker. In het nachtelijke uur doorkruiste hij, met een lantaarn, de straten en riep met klagende stem : « Bidt voor uw dooden !... »

Ik doe vandaag, gelijk de wachter der kerkhoven, en schrijf hier neer : « Vergeet uwe dooden niet ! Schenk hun, in een gevoel van liefde en dank, de aalmoes van een klein gebed ».

En vergeet vooral dezen niet die men in heldigt met bloemstukken, veel muziek en monumenten, maar voor wie men zoo vaak vergeet te bidden : onze jongens — zoo noemden wij ze gemoedelijk — die ondergingen in den bloedigen storm en die onze grens omzoomd hebben met hun graven.

ALLERZIELEN.
Eene stem uit het Vagevuur.

Ontfermt, ontfermt u mijner, gij
Ten minste, die mijn vrienden zijt,
Daar reeds de hand des Heeren mij
Getroffen heeft. Ik lijd, ik lijd !

De vlammen van het vagevuur,
De nacht, de dikke duisternis
Vergunnen mij noch rust noch duur
In 't rijk der smart en droefenis.

'k Verscheen voor Jezus's rechterstoel ;
Slechts om een kleine zonde viel
Ik in dees diepen jam'reapoel,
Tot reiniging van mijne ziel.

Gij kunt mij helpen door gebed,
Door goede werken God gewijd,
Communie's waar de Heer op let :
Barmhartigheid, zie hoe ik lijd.

Op aard hield ons een echte band
Zoo naaw gestrengeld aan elkaar,
Ik was uw vrieind, uw bloedverwant,
Ik knielde naast u voor 't altaar.

Ik was uw moeder, 'k was uw kind,
Ik deelde uw vreugde en uw verdriet,
Ik heb u steeds zoo teer bemind :
Barmhartigheid, vergeet mij niet !

Om 't luttel kwaad voor u begaan,
Voor U ! verduur ik smart en pijn
Door 't Brood des Levens wil voortaan
Mijne arme ziel genadig zijn.

Op 't treurig Allerzielenfeest
Ben ik, nog krachtvol en gezond,
Met u op 't doodenveld gewest
Na het mijn rif in deen vrond.

Het leven gaat zoo snel voorbij,
Voor u naakt ook de sterventstijd,
Ontfermt, ontfermt u mijner, gij
Ten minste, die mijn vrienden zijt.

Jubelfeest van het Katholiek Vrij Onderwijs,
TE TONGEREN.

DE EERW. BROEDERS MARISTEN SINDS 25 JAAR EN DE ZUSTERS VAN MARIA SINDS 50 JAAR IN ONZE STAD.

Verleden Zondag was het een schoone feestdag voor het katholiek Vrij Onderwijs in onze stad : dien dag vierde men de vijftigste verjaring van de stichting der Bewaarschool der Zusters van Maria, de welgekende « Papschool », en de vijf-en-twintigste verjaring der lagere school van de Broeders Maristen.

Aan talrijke woningen wapperde de Nationale vlag, en aan het huis der Zusters van Maria las men het volgend gelegenheidsgedicht :

Over vijftig jaar kwaamt gij ter stede,
Met U brengend heil en zege,
Vijftig jaar zeggend U de Heer
Tot der kleintjes vreugd en eer.

Rond 10 ure trokken de Broeders Maristen, met hunne leerlingen, evenals de Zusters van Maria, met hunne schoolkinderen, naar O.-L.-Vrouwe Kerk, om er de plechtige Mis van dankzegging bij te wonen, waaronder de Z.E.H. Deken een schoon gelegenheidssermoen hield.

Na de plechtige Hoogmis, trokken allen naar den Volksband, waar eene feestzitting plaats had. De zaal was schoon versierd met vaanaels en passende opschriften. Wij bemerken er de twee volgende jaarschriften, het eene betreffende de Zusters van Maria, het andere betreffende de Broeders Maristen :

IJK SCHenKe goD het LoonVoor VIJftIg Jaren VanLIefDe IN CHristUs tot onze kInDersCharen.

Dank Voor VIJf-en-tWIntIg JareN goeDe LeerenIUCht, tot getroU WeLoofsheWaren LeonIe goD UW VrUCht,

In de zaal zijn verschillende Zusters van Maria en Broeders Maristen aanwezig, die vroeger hier onderwijs gegeven hebben, of thans nog geven, alsook talrijke ouders, priesters, leden van het katholiek schoolkomiteit, weldoeners van het Vrije Onderwijs, enz.

Aan het Bureel hebben plaats genomen de Z.E.H. Deken, de E.H. Lahaye, pastoor van St-Jan, de Eerw. algemeene Moeder Overste der Zusters van Maria, de Algemeene Broeder Overste der Maristen.

De Z.E.H. Deken dankt de aanwezigen voor hunne talrijke opkomst, en geeft onmiddellijk het woord aan den Eerw. Broeder Overste onzer Broederschool, die een merkwaardig verslag voordraagt over de stichting van beide jubileerende onderwijsgestichten en hunne werking tijdens de jaren heen. Wij teekenen er de volgende bijzonderheden aan :

De bewaarschool der Eerw. Zusters van Maria werd gesticht in het jaar 1880 — juist het jaar der ontzuiksawet, waarom alle officieele scholen werden ontchristelgt. Het, natuurlijk de allergrootste moeilijkheden. Doch de Z.E.H. Deken Peters stelde zich aan 't hoofd en op enkele maanden tijd was alles ingericht : de bewaarschool, degene die wij thans vieren ; de lagere meisjesschool ; de lagere jongensschool in de Muntstraat ; eene middelbare school, aan de Paters Jezuïeten, in de Predikheerenstraat, toevertrouwd.

Het was niet genoeg in te richten, er was vooral in stand te houden : lokalen, onderwijzend personeel, enz. En toch ging het Goddank ! Dank zij de offervaardigheid der katholieke bevolking, dank zij den onvermoeiden arbeid van den Z.E.H. Deken Peters en de toenmalige leden van het Schoolkomiteit.

October 1880. De school begon met drie Zusters : Overste Zuster Alfonsa, in een oud gebouw, St-Jorisstraat, wat lager dan 't Pensionaat der Benedictijnen. Welhaast werd eene oude kamer tot bewaarschool hervormd ; Zuster Margaretha zou er school houden ; Zuster Aloisia (Zuster Louise) werd aangesteld voor de kleuterkens van drie jaar, wat ze, ondanks hare zwakke gezondheid 36 jaar heeft volbracht.

1881. Twee nieuwe klassen komen bij, wat reeds vier maakt, met Zuster Elise, die in 1881 in Tongeren kwam, in de hoogste klas der jongens, die meer dan 100 leerlingen telde. — 15 jaar heeft ze die taak volbracht.

In 1886 werd het klooster en de schoolgebouwen overnomen door een der Uitjoosoverste weldoeners, die verder voor onderhoud zorgde mits betaling eener kleine huishuur.

In 1890 kregen de Zusters de toelating om de H. Mis te laten doen in hunne kapel en om het Allerheiligste bestendig te mogen bezitten. — In September 1890 werd Zuster Dominica tot overste benoemd, wat ze 23 jaar lang gewoest is, waarna in 1911, Zuster Aloysia haar opvolgde tot in 1924.

In 1895 werden de nieuwe gebouwen — dank de morgen van een gepezen weldoener — in den hof van het gekend hotel Victoria, schoollokalen en woonhuis voor de Zusters, alsook de kapel, dankgesteld en plechtig gewijd door Mgr Abbelen, rector der Leuvensche Hoogschool en bestuurder der Congregatie. En 't volgende jaar werd reeds de kapel vergroot.

In 1900, aanneming der school door de gemeente, en benoeming van Zuster Maria-Lutgardis, als onderwijzeres voor het 2e jaar en helpster in de Zondagschool. Zuster Philomena verbleef 33 jaar alhier van 1896 tot 1929. — In 1924 vervanging van Zuster Aloysia door Zuster Maria-Perpetua, de huidige overste.

Van 't begin af toe werd **het werk der soep** ingeslagen. Ha ! wat een weldaad voor zoo vele onzer volkvrouwen, die alsdan niet verplicht waren zoo vaak heen en weer te loopen met hunne kleinkers, die thuis, in 't winterseizoen hunne kleinen voor den ganschen dag toevertrouwen aan de goede Zusterkens. Dank steeds de vriggendheid der weldoeners en de medewerking van talrijke dames en juffrouwen, en de gebeuren de met milde bijdragen steunde.

En **'t Werk van St-Niklaas** dan, dank de tusschenkomst van St-Vincentiusmaatschap en de edelmoedige opofferinge der Heeren van Patronaat en Werkmanskring, die op den voorzavond van den heiligen Sint, als 't levende Sinterklaas, Hanskoer en gezellen de cuschenkes voor de Papschool inzamelden.

In 1880 ook oprichting van het **Patronaat** met de medewerking van talrijke heeren en juffrouwen, die met de Zusters dit zo nuttige maatschappelijk werk ondersteunen, sedert 't gesticht bestaat, wist van E.H. Pastoor Moens en daarna van den E.H. Lahaye Vandevoet.

* * *

De eerste stichting van 't kath. lager onderwijs voor jongens dateerde eigentlijk van in de jaren 1850-1860, als gevolg van de ongeluiswet.

Toen werden drie verschillende klassen ingericht in het gebouw der Muntstraat, alsdan toebehoorende aan de fam. Dellesse.

In 1881 — dank de katholieke meerderheid in Kamer en Senaat — werd van 't Vrije Lager Onderwijs een ware bloeiende aanplanting gemaakt van eerste klas, met gevolg van oprichting van klassen in Muntstraat.

Talrijk waren de stichtingen van Broederscholen. En hier had men weer te kampen met de grootste de financiëele moeilijkheden.

Het katholiek schoolkomiteit, die voor alles zorgt, en voor aan moeilijkheden niet schuwt, deinst, alle gezamen treffende, het werk spijts alle moeilijkheden, en schaal hoog houdt, maar steunen op zichzelf, daar de zich aan hem de geschiedenis geeft en uitleeft. En die zich hierin gewoed en is meer de Z.E.H. Deken Peters. Dank aan hem heeft de Broederschool zich ook kunnen gestichten voor meisjes.

Steeds werd hij dankbaar geweld door medewerkers, vooral door Z.E.H. Deken Thomassen, zalige gedachtenis, die 25 jaar aan 't hoofd van 't schoolkomiteit.

In 1906 was de schoolkomiteit, aan zijn zoeklang gedwongen, dat het zich zag de gemeenteschool te verpachten aan 't gesticht, eerst van het kath. Schoolkomiteit aan den gemeenteraad. — Een Broederschool aan te nemen is niet al genoeg, school te verpachten, moet ook.

Twee klassen werden gesticht in 't oude dominicanenklooster. Een der eerste, en twee anderen in 't Jong Gasthuis, met en in Sept. sedert 1907 begon de Broederscholen voor klassen. Al meer en meer trad toen op Broeder Dom. Thomas, overste te Huta, een der voormalige scholen van Gonze (thans aanwezig bij 't Bellefroid).

Dank zij alzoo zeldzaam offervaardigheid, het nieuwe schoolgebouw van de Muntstraat gebouwd worden, dat alles eerste vestiging, met latere uitbreiding van 't huis in de Muntstraat. Dank zij de offervaardigheid der weldoeners, waarvan de [illegible]

[illegible]

MENGELWERK VAN DE « POSTRIJDER »

— 16 —

DE WARE EDELMAN

— En al die schatten ? vroeg La Boulaye.

— Zij zijn nog beneden in de koets, met die twee dames. Ik heb ze gezegd, dat ze daar den nacht maar moesten doorbrengen. Morgenochtend zal ik naar hen toegaan en ze de vrijheid teruggeven — een edelmoediger behandeling dan ze van de meeste andere lui van mijn slag zouden ondervinden. En wanneer ze weg zijn, dan gaan we den buit verdeelen.

Hij kneep een zijner ogen veelbeteekenend toe. — Mijn soldaten zal ik blij maken met het tafelzilver, het goud en het geld. En voor mezelf houd ik niets dan het kleine, met ijzer beslagen kistje. Mijn manschappen zullen me meer dan scheutig vinden en de wereld te rijk te zijn. En wat mijzelf betreft, La Boulaye — wel, bij St-Guillotine, ik heb grooten lust ook te emigreeren, naar Engeland of Pruisen bij voorbeeld en me daar voor een aristocraat uit te geven. Want dat kistje houdt een vorstelijk fortuin in, dat verzeker ik u. — Ik vroeg u zooeven of u van plan was een klacht tegen mij in te brengen, zoodra ge weer in Parijs terug zijt. Maar 't kan me niet schelen, of gij het niet of wel doet, want vooraleer ge weer in Parijs zijt aangekomen, is er geen kapitein Charlot Tardivet meer in het Fransche leger. In 't buitenland zal ik mij Charlot de Tardivet noemen en zal ik slapen in fijn linnen en leven van truffels en champagne... Op uwe gezondheid, Caron !

Hij drank zijn glas leeg en lachte vergnoegd, terwijl hij het weer op tafel zette.

— Kunt gij uw manschappen vertrouwen ?

— Wat ? Of ik ze kan vertrouwen ? Wel, nu nog meer ! Zij kennen me toch. Ik heb de tien, die meest vertrouwbaar zijn, de wacht laten houden. Zij staan met hun leven in voor de veiligheid van wat aan hun hoede is toevertrouwd. Kom eens kijk, Caron.

Hij stond op, liep wankelend naar 't raam en keek naar buiten. La Boulaye volgde hem en zag nu midden op de binnen plaats de koets staan ; daarnaast brandde een groot vuur, door de mannen die de wacht moesten houden ontstoken, daar zij anders maschien dood zouden vriezen op hun post.

— Ziet dat er secuur uit ?

— Nogal. Maar als die kerels zich eens in hun hoofd gingen zetten dat het meer zaak is den buit te verdeelen onder tien dan onder zestig ?

— Wel verduiveld ! riep Charlot ongeduldig. Gij helft weinig dunk van mijn scherpzinnigheid. Waarvoor ziet ge mij dan aan ? Zou ik zooveel hebben doorgemaakt, zonder te weten hoe weinig ge de menschen kunt vertrouwen ? Kijk eens naar de koetspoort. Die is dicht hoor — en gesloten, en de sleutels zijn hier, in mijn zak. Denkt gij dat ze opengebroken zou kunnen worden ? En dan de paarden ? Die zijn daar in de stallen. En de sleutels zijn ook al weer in mijn zak. Ge ziet dus, dat ik alles niet heb overgelaten aan de eerlijkheid van mijn tien getrouwen.

— Nu, ge zijt wijs geworden, ik kan het niet ontkennen, lachte de afgevaardigde.

— Maar op eene moeilijke school, antwoordde de kapitein ernstig, — een weergaansch moeilijke school.

Hij keerde zich om. Het licht der waskaarsen viel nu vlak op zijn gelaat en deed de diepe rimpels zichtbaar worden, door het moeitevol verleden daarin gegroefd. Opeens schoot hij in een half bitteren, half joligen lach.

— La, la ! zeide hij. Dat is allemaal voorbij. Charlot Tardivet, de bruidegom van Bellecour en kapitein Charlot van het leger van Dumouriez zijn twee verschillende personen, twee zeer verschillende personen.

Hij keerde naar de tafel terug, en schonk zijn beker vol, ledigde dien in een teug, en daarna ging hij naar het vuur. Hij bleef een poos met den rug naar La Boulaye gekeerd, in de vlammen turen. Toen hij zijn gast weer aanzag, toonde zijn gelaat geen spoor meer van ontroering. 't Was weer het verweerde, onverschillige gezicht van kapitein Charlot, waaraan de wijn nu nog een opgezette kleur had gegeven.

— Caron, zei hij met schitterende oogen, en een half onderdrukten lach, — zullen we voor de grap die dames eens boven laten komen, om met ons te soupeeren ?

— Hoe verzint ge dat ? riep La Boulaye uit.

— Wel, waarom niet ? hield de ander aan, en hij ging naar het raam. Toen hij La Boulaye voorbijging, legde deze de hand op zijn arm.

— Doe 't niet, Charlot, smeekte hij, en zijn gelaat stond zeer ernstig. — Haal geen ongepaste grap uit. Neem ze liever haar geld en haar juweelen af, dan dat ge ze den eerbied onthoudt, dien ge een vrouw verschuldigd zijt.

Charlot lachte hem in zijn gezicht uit.

— O ja, dat is waar ook ! Dien hebben ze onze vrouwen ook nooit onthouden, — die aristocraten !

Er was zooveel treurige waarheid in wat hij zei, dat La Boulaye, niet wetende vat hij hierop moest antwoorden, Charlot's arm losliet.

— Drommels, vervolgde Charlot, ik heb nu eens lust mij te amuseeren, Guyot ! riep hij, het raam openende. Doe onze groeten aan de citoyennes in de koets en zeg dat de citoyen-kapitein Tardivet laat vragen of zij hem de eer willen aanleen, hier boven bij hem te komen soupeeren.

Toen gaaf hij naar de deur, riep de herbergierster, vrouw Capoulade, en gelastte ze, voor nog twee personen te dekken, en bevel dat zij met veel ijver naakwam.

La Boulaye stond bij het vuur ; zijn bleek gelaat stond nu zeer bedaard en bijna onverschillig. Charlot keerde naar het raam terug om van Guyot de boodschap te krijgen, dat de citoyennes den citoyen-kapitein beleefden laatzang maakende. — Wel kom ! Guyot gaat zijn eer van daar !

Eenige oogenblikken maakt de [illegible] in de schaduw. Toen trad er [illegible] van den kapitein, waarvan [illegible] gehoorzaam dienden zijn, [illegible] viel het vale licht der kaarsen op [illegible].

Plotseling hield La Boulaye den [illegible] tot hij op haar [illegible] Toen [illegible] achterut tot hij met de schouders [illegible] schoorsteenmantel leunde. Daar [illegible] staan en staarde de binnentredende [illegible] nog niet schenen te hebben opgemerkt.

Zij waren bloedbleek en hadden [illegible] haar volles afgedaan, zoodat La Boulaye [illegible] zijn groote verbazing de markiezin de Bellecour en haar dochter herkende.

En na het licht haar beschoen, [illegible] Charlot zo ook. Juist schoof hij een [illegible] naar voren, toen hij onbeweeglijk [illegible] aan en dan naar de een, dan naar de andere [illegible] zoek, met den blik van iemand, die opgewa weer gebeel nuchter is geworden.

Alle kleur week van zijn gelaat, en hij beet zich op de lippen als iemand, die zich moeite doet zijn aandoening meester te blijven. Toen, langzaam, kleurden zijn wangen zich weer, er kwam een verachtelijke trek [illegible]

[illegible]